

Sygnatura akt I C 763/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 17 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. Marzena Sznajderska

Protokolant: Ewelina Szymków

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 roku we Wrocławiu

sprawy z powództwa A. R.

przeciwko Skarbowi Państwa – (...) we W.

- o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu na rzecz strony pozwanej.

UZASADNIENIE

Powód A. R. wniósł o zasądzenie od pozwanych Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) we W., lekarza psychiatrii pełniącego dyżur w nocy z 19 kwietnia 2010 roku na 20 kwietnia 2010 roku w (...) we W. oraz funkcjonariuszy służby więziennej pełniących służbę w nocy z 19 kwietnia 2010 roku na 20 kwietnia 2010 roku w (...) we W. tytułem zadośćuczynienia kwoty 95 000 zł. Powód wskazał, iż w dniu 19 kwietnia 2013 roku trafił do (...) we W.. Powód leczy się psychiatrycznie i odwykowo. Pełniący w dniu 19 kwietnia 2013 roku dyżur lekarz psychiatra odmówił wydawania powodowi leków, z którymi przybył on do (...), a które zostały już złożone do depozytu. Pod pretekstem zaprowadzenia powoda na teren szpitala, zakuto go w kajdanki i wyprowadzono z celi. Po wyprowadzeniu z celi powód został pobity przez jedenastu funkcjonariuszy służby więziennej i umieszczony w celi zabezpieczającej. Przez całą drogę z celi przejściowej do celi zabezpieczającej powód był bity i kopany. Powód doznał złamania ręki. Powodowi ściągnięto umieszczony w łuku brwiowym pamiątkowy kolczyk wykonany z białego złota przedstawiający dla niego wielką sentymentalną wartość, który został przywłaszczony przez jednego z funkcjonariuszy służby więziennej. Podczas przebywania w celi zabezpieczającej powód traktowany był w sposób niehumanitarny. Pomimo wezwań powoda oddziałowi nie zjawili się w celi, a powód zmuszony był oddać potrzeby fizjologiczne pod siebie.

Zarządzeniem z dnia 7 lutego 2011 roku zwrócono pozew w stosunku do pozwanego – lekarza psychiatrii pełniącego dyżur w dniu 19 kwietnia 2010 roku w (...) we W..

W odpowiedzi na pozew reprezentująca Skarb Państwa (...) wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, iż funkcjonariusze służby więziennej działali wobec powoda w ramach swoich uprawnień ustawowych i ich działaniu nie można w żaden sposób przypisać niezgodności z prawem. Brak w niniejszej sprawie bezprawności zachowania funkcjonariuszy państwowych, a ich zachowanie nie naruszyło żadnego dobra osobistego kogokolwiek. Powód w żaden skuteczny sposób nie tylko nie wykazał, ale nawet nie uprawdopodobnił domniemanej szkody, jej wysokości ani tym bardziej nie wykazał normalnego związku przyczynowego. Powód nie udowodnił, że w rzeczywistości cierpiał na schorzenia psychiatryczne i że działania personelu medycznego (...) we W. były niezgodne z prawem i spowodowały u powoda wystąpienie schorzeń medycznych. Strona pozwana przeczy, aby w (...) we W. doszło do zawinonego niedopełnienia obowiązków powierzonych funkcjonariuszom państwowym. Powód nie udowodnił, że funkcjonariusze

strony pozwanej działali wobec powoda w sprzeczności do swoich uprawnień ustawowych i że ich działaniu można przypisać niezgodność z prawem. W sprawie brak również naruszenia praw pacjenta przez personel pozwanego, które mogły by być podstawą do zasądzenia wskazanego zadośćuczynienia. Powód miał zapewnioną stałą opiekę medyczną na wysokim poziomie. Obowiązkiem więziennej służby zdrowia jest jedynie zachowanie osób pozbawionych wolności przy życiu i w niepogorszonej zdrowiu, a nie spełnianie wygórowanych oczekiwań osób pozbawionych wolności, co do technik leczniczych, rehabilitacji oraz stosowanych leków. Powód w żaden sposób nie wykazał zaistnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w szczególności nie wykazał jaką poniósł szkodę oraz nie wykazał związku między działaniami pozwanej jednostki a zaistniałą ewentualną szkodą. Postępowanie wyjaśniające nie potwierdziło zasadności skargi powoda na zachowanie personelu (...)we W.. W związku z agresywnym zachowaniem powoda w dniu 19 kwietnia 2010 roku zastosowano wobec niego środki przymusu bezpośredniego polegające na założeniu mu pasów obezwładniających. Po ustaniu przyczyn zastosowania środków przymusu, powód nie zgłaszał w tym zakresie żadnych skarg, a badanie lekarskie nie wykazało śladów pobicia. Podobnie bezprzedmiotowy okazał się zarzut dokonania przez pracowników (...) we W.zaboru mienia należącego do powoda. Pozwana jednostka podlegała regularnym kontrolom sędziego penitencjarnego. Kontrole te nie stwierdziły uchybień w funkcjonowaniu jednostki. Dolegliwości, z którymi spotkał się powód podczas wykonywania kary pozbawienia wolności nie wykraczały poza normalny zakres wynikający z istoty tej kary. Wykonywanie kary pozbawienia wolności nie wiązało się z ograniczeniem praw człowieka i godności powoda w stopniu większym niż wynika to z celu zastosowanej kary. Działaniom organów postępowania wykonawczego podejmowanym w stosunku do powoda nie towarzyszył zamiar poniżenia i upokorzenia. Nie jest wiadomym w jaki sposób powód wyliczył wysokość swojego roszczenia, ale oceniając ogólną sytuację ekonomiczną społeczeństwa i dochody osiąmane przez przeciętnie żyjącą polską rodzinę uznać należy ją za horrendalnie wysoką.

Zarządzeniem z dnia 19 marca 2012 roku zwrócono pozew w stosunku do pozwanych – R. O.oraz funkcjonariuszy (...) we W..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. R.w dniu 19 kwietnia 2010 roku przywieziony został do (...)we W.. Powód zgłaszał objawy zespołu abstynencyjnego i skierowany został do pełniącego w (...)we W.dyżur lekarza psychiatry. Powód został przebadany i otrzymał P.oraz r. w iniekcji domięśniowej. Lekarz nie zalecił podania powodowi żadnych innych leków oraz nie wyraził zgody na przyjmowanie przez powoda leków, które przywiózł powód ze sobą.

Okolo godziny 21:30 powód próbował dokonać zamachu na własne zdrowie. W celu uniemożliwienia powodowi zamachu zastosowano wobec niego środki przymusu bezpośredniego w postaci użycia siły fizycznej oraz założenia kajdan. Podczas stosowania środków przymusu bezpośredniego powód zachowywał się w sposób agresywny i stawiał czynny opór. Powoda umieszczono w celi zabezpieczającej i założono mu pasy obezwładniające trzyczęściowe. Zdjęto powodowi znajdujący się w jego brwi kolczyk i poinformowano go, iż posiadanie takich przedmiotów jest zabronione. Badający w trakcie stosowania środków przymusu bezpośredniego powoda lekarz psychiatra zalecił pozostawienie A. R. w celi zabezpieczającej z założonymi pasami obezwładniającymi. Powód znajdował się pod stałą obserwacją funkcjonariusza służby więziennej.

Okolo godziny 7:30 dnia 20 kwietnia 2010 roku podano powodowi śniadanie oraz umożliwiono załatwienie potrzeb fizjologicznych.

Okolo godziny 10:30 dnia 20 kwietnia 2010 roku ustały przyczyny zastosowania środków przymusu bezpośredniego. Powód nie zgłaszał (...) we W.żadnych uwag, co do postępowania funkcjonariuszy. Powoda poinformowano o prawie złożenia skargi na zastosowanie wobec niego środków przymusu bezpośredniego w terminie 7 dni do sądu penitencjarnego. Środki przymusu bezpośredniego zastosowane zostały zasadnie i zgodnie z przepisami. Nie wszczęto postępowania wyjaśniającego i nakazano odprowadzenie powoda do lekarza.

Badający powoda w dniu 20 kwietnia 2010 roku lekarz nie stwierdził u powoda obrażeń zewnętrznych spowodowanych zastosowaniem wobec niego środków przymusu bezpośredniego.

dowód: notatka służbowa z 22.07.2010 r., k. 77,

notatka służbowa z 19.07.2010 r., k. 78,

protokół z 19.04.2010 r., k. 163 – 174,

przesłuchanie powoda, k. 220, 221

Pismem z dnia 11 czerwca 2010 roku powód wniósł na administrację (...)we W.skargę do Ministerstwa Sprawiedliwości. W skardze powód podniósł, iż w dniu 19 kwietnia 2010 roku w (...)we W.odmówiono mu leczenia oraz nie udzielono mu pomocy medycznej. Powód został zakuty w kajdanki i pobity przez funkcjonariuszy (...) we W., którzy dopuścili się na powodzie kradzieży. W wyniku pobicia powód doznał stałego uszkodzenia ciała.

Skarga powoda przekazana został celem rozpoznania do (...)we W.. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, iż powód miał zapewnioną właściwą opiekę medyczną. W (...)we W.udzielono powodowi odpowiedniej pomocy medycznej i zlecono stosowne leki. Sposób realizacji środków przymusu bezpośredniego odbył się zgodnie z obowiązującymi przepisami. Badanie lekarskie po zwolnieniu z celi zabezpieczającej nie wykazywało, że powód doznał uszczerbku na zdrowiu ani żadnych śladów pobicia. Nie potwierdził się zarzut kradzieży mienia powoda. Postępowanie administracji (...) we W.było prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami.

dowód: pismo (...) we W.z 12.08.2010 r., k. 75,

skarga powoda z 11.06.2010 r., k. 79, 80

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Z uzasadnienia pozwu wynika, iż w ocenie powoda dopuszczono się względem niego naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia oraz czci. Na dobro osobiste w postaci czci człowieka składają się dobre imię oraz godność człowieka. Naruszenie godności człowieka przybiera postać zniewagi i z reguły polega na ułudzeniu lub obraźliwym zachowaniu.

Art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Natomiast na mocy art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Krzywda (niemajątkowa szkoda na osobie) polega na ujemnych przeżyciach poszkodowanego, cierpieniach fizycznych (ból i inne dolegliwości) i psychicznych (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). Zadośćuczynienie pieniężne ma zaś na celu złagodzenie tych cierpień i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego. Wskazany art. 445 § 1 k.c. stanowi w zakresie naruszenia dobra osobistego w postaci zdrowia człowieka *lex specialis* względem art. 448 k.c.

Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa unormowana została natomiast w treści art. 417 k.c. oraz art. 417² k.c. Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Art. 417² k.c. stanowi natomiast, że jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności.

Do katalogu przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie zalicza się bezprawność działania związanego z wykonywaniem władzy publicznej, powstałą szkodę oraz związek przyczynowy pomiędzy zaistniałą szkodą a bezprawnym działaniem. Natomiast przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na mocy art. 417² k.c. są wykonywanie władzy publicznej, powstanie szkody, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem władzy publicznej a powstaniem szkody oraz zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności. Każdorazowo przesłanki te muszą wystąpić łącznie.

Kolejność badania przez sąd przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa w oparciu o treść art. 417 § 1 k.c. nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, wynikała szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 roku sygn. akt II CSK 648/11 (LEX 1215614)).

Ciężar udowodnienia zasadności roszczenia spoczywał w niniejszej sprawie na mocy art. 6 k.c. na powodzie. Poza własnymi zeznaniami powód nie przedłożył żadnych środków dowodowych na poparcie swoich twierdzeń.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda. Zastosowanie środków przymusu (pasy) w celi zabezpieczającej nie jest działaniem bezprawnym. Postępowanie wyjaśniające nie potwierdziło zarzutów powoda. Środek ten jest stosowany wyjątkowo przy zaistnieniu szczególnych okoliczności związanych z agresywnym zachowaniem więźnia zagrażających jego życiu bądź zdrowiu. Cella jest monitorowana. Przypadki takie są kontrolowane przez nadzór penitencjarny. Zdjęcie kolczyka twarzy powoda i przekazanie go do depozytu było działaniem prawnym, o jego przyczynie został powód, jak wynika z jego zeznań, uprzedzony. Sam powód przyznał, że w tym dniu lekarz zastosował relanium w iniekcji, co nie potwierdziło jego zarzutów, że nie udzielono mu żadnej pomocy lekarskiej. Lekarz rozpoznał u niego zespół abstynencji spowodowany odstawieniem opiatów. W żadnym zakresie nie potwierdziły się jego zarzuty, że w trakcie stosowania środków przymusu bezpośredniego doszło do złamania kości ręki, co również świadczy o niewiarygodności jego zeznań. Powód przebywał w (...) we W. tylko od 19-26 kwietnia 2010 r. Powód zeznał, że doznał złamania pięciu kości nadgarstka. Był badany przez lekarza po opuszczeniu celi zabezpieczającej, po kilku dniach znalazł się w innej jednostce penitencjarnej. Złamanie kilku kości nadgarstka musiałoby spowodować nasilone dolegliwości bólowe, radykalną zmianę wyglądu tej części ręki, znaczące ograniczenie jej ruchomości. Taki uraz wymagałby specjalistycznego leczenia chirurgicznego. Tymczasem w skardze skierowanej do Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2010 r., zarzucił odmowę wydania mu jego leków, nie udzielenie pomocy medycznej i kradzież kolczyka. Okoliczności te były przedmiotem postępowania wyjaśniającego i żaden z zarzutów nie potwierdził się. Badanie lekarskim przeprowadzonym po opuszczeniu celi lekarz nie stwierdził żadnych obrażeń ciała powoda. Tak poważny uraz ręki nie mógłby być niezauważony, a ponadto powód decydując się na złożenie skargi do Ministra Sprawiedliwości zgłosiłby również doznanie tak poważnego urazu ręki.

Jak wynika z przeprowadzonego przez (...) we W. postępowania wyjaśniającego ustalono, iż powodowi zapewniono właściwą opiekę medyczną zaś zastosowanie środków przymusu bezpośredniego odbyło się zgodnie z obowiązującymi przepisami. Postępowanie administracji (...) we W. okazało się prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami. Nie można zatem wykonywaniu władzy publicznej przez funkcjonariuszy (...) we W. przypisać cechy bezprawności.

Powód zakwestionował również zasadność umieszczenia go w celi zabezpieczającej i zastosowanie środków przymusu – pasów. Sąd cywilny, w sprawie o naruszenie dóbr osobistych nie może oceniać, czy zastosowanie tych środków przewidzianych w art. 19 ustawy o Służbie Więziennej w związku z art. 256 kkw jest zgodne z prawem. Do oceny tej uprawniony jest sędzia lub sąd penitencjarny w razie odwołania się skazanego od decyzji dyrektora lub podjęcia działania z urzędu. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także prowadziłyby do pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego osadzonego w zakładzie karnym. Gdyby skazany, pozbawiony przez dyrektora zakładu karnego pewnych uprawnień przewidzianych w kodeksie karnym wykonawczym, mógł - bez zaskarżenia takiej decyzji w trybie przewidzianym w tym kodeksie - skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym w procesie o naruszenie dóbr osobistych, to przewidziany i uregulowany w kodeksie karnym wykonawczym tryb postępowania penitencjarnego nie tylko nie mógłby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłyby rację bytu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 276/11, LEX 1144858).

Ze względu na techniczną niemożność przeprowadzenia dowodu z nagrania z monitoringu (...) we W.spowodowaną brakiem kamer w celi izolacyjnej oraz na trasie przejścia do tej celi z cel mieszkalnych oraz siedmiodniowym okresem przechowywania nagrań z cel mieszkalnych wnioski dowodowy powoda w tym zakresie podlegał oddaleniu. Należało również oddalić wnioski powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań funkcjonariuszy według powoda uczestniczących w jego pobiciu albowiem okoliczności te zostały wyjaśnione w wystarczający sposób pozostałymi dowodami.

Nie sposób uznać, iż powód doznał uszkodzenia ciała czy też rozstroju zdrowia. Z wykonanych badań lekarskich przeprowadzonych po zaprzestaniu stosowania względem powoda środków przymusu bezpośredniego wynika, iż nie doznał on jakichkolwiek obrażeń zewnętrznych. Zeznania samego powoda nie są w ocenie Sądu wystarczającym dowodem potwierdzającym prawdziwość twierdzeń o fakcie pobicia go przez funkcjonariuszy służby więziennej, a w szczególności, aby w wyniku zastosowania środków przymusu bezpośredniego doznał złamania kończyny górnej. O sposobie leczenia osadzonych decyduje dyżurujący w danej jednostce penitencjarnej lekarz. Powód po przybyciu do (...)we W.w dniu 19 kwietnia 2010 roku skierowany został, zgodnie z własnym żądaniem, do lekarza psychiatry. Powód został przebadany przez lekarza i podane zostały mu odpowiednie leki. (...)we W.uznał, iż w (...) we W.udzielono powodowi odpowiedniej pomocy medycznej i zlecono stosowne leki. Powód w żaden zaś sposób nie udowodnił, iż odmowa wydania mu jego leków prywatnych bądź zastosowanie względem niego innych medykamentów miało negatywny wpływ na jego stan zdrowia.

Za nieuzasadniony należało uznać również zarzut niehumanitarnego traktowania powoda naruszającego jego cześć w trakcie pobytu w celi zabezpieczającej. Umieszczenie powoda w celi zabezpieczającej oraz założenie mu pasów obezwładniających było konieczne ze względu na zachowanie powoda, który próbował dokonać zamachu na własne zdrowie. Stan powoda po umieszczeniu w celi zabezpieczającej i unieruchomieniu pasami regularnie kontrolowany był przez funkcjonariusza służby więziennej. Z dokumentacji wynika, że rankiem dnia 20 kwietnia 2010 roku umożliwiono powodowi załatwienie potrzeb fizjologicznych. Dlatego też Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda, iż zmuszony był oddać potrzeby fizjologiczne na łóżko. W ocenie Sądu dobra osobiste powoda nie zostały naruszone podczas jego przebywania w celi zabezpieczającej.

Rzekome przywłaszczenie sobie przez któregoś z funkcjonariuszy kolczyka powoda nie stanowiło przesłanki do zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia. Istotą zasądzenia zadośćuczynienia jest zrekompensowanie poniesionej przez osobę krzywdy o charakterze niemajątkowym. Kompensacja poniesionych szkód majątkowych odbywa się natomiast poprzez przyznanie odpowiedniej kwoty odszkodowania.

Powód nie wykazał aby na skutek działań strony pozwanej doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Izolacja powoda w specjalnej celi z zastosowaniem pasów była zgodna z prawem, a udzielona mu pomoc lekarska była prawidłowa.

W tym stanie, brak jest zatem przesłanek z art. 23 kc w związku z art. 24 kc w związku z czym żądanie zasądzenia zadośćuczynienia zostało oddalone.

W tym stanie, orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

Mając na względzie fakt, iż pozwany przebywa w (...) i nie uzyskuje żadnego wynagrodzenia oraz nie pozostawił żadnego majątku na wolności, a także okoliczność zastosowania wobec niego środków przymusu bezpośredniego mogącą wywołać poczucie krzywdy, Sąd nie obciążył pozwanego na podstawie art. 102 k.p.c. kosztami postępowania.